

Léčba závislosti na alkoholu stojí VZP už miliardu korun ročně

24.6.2025 - Viktorie Plíková | Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

Výrazně však roste i počet pacientů závislých na lécích, zejména na sedativech a hypnotikách. Náklady na jejich léčbu se za posledních 10 let více než zdvojnásobily. Zprávu vydává VZP ČR v souvislosti s Mezinárodním dnem proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi, který je 26. května.

Lékařskou pomoc kvůli problémům s návykovými látkami v roce 2024 vyhledalo téměř 47 tisíc klientů VZP ČR. Z toho více než 27 tisíc případů souviselo s alkoholem, převážně u mužů. Na léčbu těchto pacientů byla třeba víc než 1 mld. Kč. Alarmující je přetrvávající vysoká spotřeba alkoholu v české populaci – podle odborných odhadů se v kategorii rizikového pití dlouhodobě pohybuje 1,5 až 1,7 milionu dospělých.

Dopady nadměrné konzumace alkoholu nejsou pouze zdravotní. Podle odborných odhadů se celospolečenské náklady v České republice pohybují mezi 50 až 75 miliardami korun ročně – patří sem mimo jiné výdaje na léčbu, ztráty v produktivitě práce, sociální dopady či zátěž pro justiční systém.

Za posledních 10 let náklady VZP ČR na léčbu závislostí vzrostly o téměř 100 procent. V roce 2015 činily 847 milionů korun, v roce 2024 dosáhly na 1,591 miliardy. Tento nárůst odráží rostoucí náklady na zdravotní péči a zvyšující se počet pacientů vyžadujících léčbu závislostí.

Vedle alkoholu zůstává dalším výrazným problémem zneužívání léků. Závislost na sedativech a hypnotikách je nejrychleji rostoucí kategorií. V roce 2015 šlo na její léčbu 19,5 milionu korun, v roce 2024 už téměř 49 milionů korun.

Zatímco u alkoholu tvořili muži většinu případů, u sedativ je rozložení vyrovnanější. Celkem se s touto diagnózou léčilo 3142 pacientů, z toho 2021 žen. Významná část těchto léků je předepisována legálně, což otevírá otázku racionální preskripce a možnosti zneužívání.

Klienti VZP, kteří vyhledali lékařskou pomoc v souvislosti s návykovými látkami v roce 2024 (náklady v tis. Kč)

	Alkohol	Opioidy	Kanabinoidy	Sedativa nebo hypnotika	Kokain	Celkem
Ženy	8 790	856	457	2 021	122	16 420
Muži	18 391	1 603	1 146	1 121	172	30 075
Celkem	27 181	2 459	1 603	3 142	294	46 495
Náklady v tis. Kč	1 004 069	37 673	23 463	49 057	2 769	1 591 618

	Kokain	Jiná stimulancia (pervitin)	Halucinogeny	Tabák	Prchavé látky	Kombinace drog	Celkem
Ženy	122	1 031	65	2 596	64	2 261	16 420
Muži	172	1 996	184	3 686	110	5 207	30 075

Celkem	294	3 027	249	6 282 174	7 468	46 495
Náklady v tis. Kč	2 769	80 453	1 586	11084 1 127	380 338	1 591 618

Vedle alkoholu a sedativ patří mezi další problematické látky tabák (6282 pacientů), pervitin (3027), opioidy (2459) či kombinace drog (7468). Tabák, ač legální a společensky stále tolerovaný, přitom způsobil náklady přes 11 milionů korun. Pozitivním signálem je ale rostoucí počet pacientů, kteří vyhledávají odbornou pomoc a využívají příspěvky na odvykání.

Zvláštní pozornost si zaslouží i mladiství. V roce 2024 vyhledalo lékařskou pomoc kvůli návykovým látkám téměř 2 000 osob do 18 let. Nejčastější byla intoxikace alkoholem, následovaná užíváním kombinace drog, kanabinoidů a pervitinu. Celkové náklady na léčbu této věkové skupiny přesáhly 32 milionů korun.

Česká republika dlouhodobě patří mezi státy s nejvyšší spotřebou alkoholu na světě. Závažným důsledkem chronického alkoholismu je mimo jiné alkoholová demence, známá jako Korsakovův syndrom. Pro léčbu a doléčování závislostí proto hrají klíčovou roli nejen zdravotnická zařízení, ale i podpůrné skupiny, jako jsou Anonymní alkoholici, kteří působí ve více než padesáti českých městech.

Podle zatím poslední zprávy Světové zdravotnické organizace, zveřejněné v roce 2024, byla konzumace alkoholu v roce 2019 příčinou 2,6 milionu úmrtí, což představuje 4,7 % všech úmrtí na světě. Užívání psychoaktivních drog si ve stejném roce vyžádalo dalších 600 tisíc životů. Z celkového počtu těchto úmrtí připadalo na muže přibližně 2 miliony v případě alkoholu a 400 tisíc v případě drog, což potvrzuje dlouhodobě vyšší míru rizikového užívání návykových látek v mužské populaci.

Alkohol zdaleka nezpůsobuje jen závislost. Dlouhodobá nadměrná konzumace této látky je spojena s více než dvěma stovkami diagnóz – od onemocnění jater a slinivky přes vysoký krevní tlak, srdeční arytmie až po zhoubné nádory. Často je příčinou úrazů, dopravních nehod a násilí, významně přispívá i k rozvoji duševních onemocnění včetně depresí a úzkostných poruch. Mezi závažné důsledky chronického alkoholismu patří i tzv. alkoholová demence, známá jako Korsakovův syndrom. Alkohol tak zatěžuje nejen zdravotnictví, ale i sociální systém, pracovní trh a bezpečnostní složky – a jeho dopady se odrážejí napříč celou společností.

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/lecba-zavislosti-na-alkoholu-stoji-vzp-uz-miliardu-korun-rocne>